

POCZĄTKI I TERAŹNIEJSZOŚĆ FILOLOGII ROSYJSKIEJ NA UAM

ANTONI MARKUNAS

W roku ubiegłym rusycystyka poznańska obchodziła jubileusz 40-lecia swego istnienia. W ciągu rzezonego okresu może ona się poszczycić – jak sędzę – całkiem interesującymi wynikami. Warto zatem po przedstawieniu zarysu historii funkcjonowania tej specjalności zatrzymać się na dokonaniach nam współczesnych.

Sięgając do lat sześćdziesiątych-siedemdziesiątych poprzedniego wieku należałoby przypomnieć, iż działały wówczas w Polsce trzy znaczące katedry filologii rosyjskiej: na Uniwersytecie Warszawskim, Jagiellońskim oraz Wrocławskim. Właśnie we Wrocławiu wykładał wybitny sławista i rusycysta, językoznawca cieszący się uznaniem także za granicą – prof. dr hab. Leszek Ossowski. W tym samym czasie na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pracował czołowy językoznawca, polonista i sławista prof. dr hab. Władysław Kuraszkiewicz, a tradycje slawistyczne na naszej uczelni sięgały restytuowania poznańskiej *Almae Matris*, albowiem jeszcze w roku 1920 powstał tu Instytut Zachodniosłowiański. W okresie powojennym istniała Katedra Literatur Słowiańskich, której kierownictwo objął prof. Władysław Kuraszkiewicz w roku 1962. Ówczesne władze rektorskie zleciły Mu podjęcie kroków organizacyjnych dla otwarcia filologii rosyjskiej.

Konkretyzacja idei powołania nowej specjalności w Poznaniu i jej realizacja nastąpiła w roku 1965, kiedy to pod kierownictwem prof. Leszka Ossowskiego na Wydziale Filologicznym UAM utworzono Katedrę Filologii Rosyjskiej i przeprowadzono rekrutację na studia wieczorowe. W roku następnym przyjęto pierwszych studentów na studia stacjonarne. Tak wystartowała rusycystyka poznańska. Od samego początku jej zaistnienia inicjowano aktywne działania w kierunku poszukiwania kadry naukowo-dydaktycznej, opracowania programów kształcenia i rozwoju zawodowego, jak też pozyskiwania, porządkowania i rozmieszczenia księgozbioru rusycystycznego. Pierwsi pracownicy pochodzili w zdecydowanej większości z Uniwersytetu Wrocławskiego i właśnie stamtąd przyszedł w roku 1967 nowy kierownik Katedry – znany i ceniony rusycysta literaturoznawca prof. dr hab.

Zbigniew Barański, co jeszcze bardziej zintensyfikowało wszechstronny rozwój tej placówki dzięki Jego autorytetowi jako nieprzeciętnego naukowca oraz zdolnościom zarządzania zasobami ludzkimi.

Istotny przełom organizacyjny w historii rusycystyki poznańskiej przyniósł rok akademicki 1969/70, ponieważ nastąpiła wtedy integracja katedr o podobnym zakresie badań i dydaktyki. Powołano więc do życia Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej na czele z dyrektorem prof. Zbigniewem Barańskim, z czterema zakładami: Języka Rosyjskiego (z kier. – prof. drem hab. Leszkiem Ossowskim), Literatury Rosyjskiej i Radzieckiej (z kier. – prof. drem hab. Zbigniewem Barańskim), Metodyki Nauczania Języka Rosyjskiego (z kier. – doc. drem Tadeuszem Zdancewiczem) oraz Języków i Literatur Słowiańskich (z kier. – doc. dr hab. Haliną Pańczyk). Taka struktura przetrwała do roku 1988, kiedy to zakład ostatni przeniósł się na Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej.

Działalność powstałego Instytutu cechowała aktywność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna i publikacyjna. Pracownicy uzyskiwali doktoraty, habilitacje i profesury; uruchomiono studia zaoczne oraz Podyplomowe Studium dla Tłumaczy, zatrudniano tzw. pracowników samodzielnych z innych ośrodków, w tym także z Rosji i Ukrainy, realizowano staże krajowe i zagraniczne oraz wyjazdy na konferencje, ogłaszano drukiem monografie, skrypty, podręczniki i artykuły.

Po ustąpieniu prof. Z. Barańskiego w latach 1975–1986 Instytutem kierował prof. dr hab. Tadeusz Zdancewicz. W tym okresie rusycystyka poznańska wzmacniała swoją pozycję nie tylko w lokalnym środowisku naukowym, lecz dzielnie dotrzymywała kroku przodującym ośrodkom rusycystycznym w kraju i poza granicami.

Ta tendencja utrzymywała się i potęgowała po objęciu stanowiska dyrektora Instytutu w roku 1987 przez prof. dra hab. Władysława Woźniewicza. Z jego inspiracji zreorganizowano prace badawcze i dydaktyczne, a przede wszystkim powołano nową specjalność łączoną – filologię rosyjsko-angielską, co do dziś jest ewenementem w kształceniu uniwersyteckim. Zapoczątkował on też cykl międzynarodowych konferencji pod hasłem „Rusycystyka Europejska a Współczesność” i ewidentnie przyczynił się do dalszego rozwoju Instytutu.

Od roku 1991 stanowisko dyrektora Instytutu Filologii Rosyjskiej piastuje piszący te słowa, który w kryzysowych dla języka rosyjskiego latach dziewięćdziesiątych zogniskował wysiłek na stabilizacji rusycystyki poznańskiej, a następnie na kontynuacji eksploracji naukowych, podnoszeniu jakości kształcenia i poszerzeniu jego oferty. Oprócz intensywnego udziału w uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych przez pracowników IFRos. oraz Uniwersytetu Szczecińskiego, Warmińsko-Mazurskiego, Rzeszowskiego, Zielonogórskiego, Akademii Pomorskiej w Słupsku i Akademii Bydgoskiej, godne odnotowania są innowacje: zorganizowanie studiów w zakresie filologii rosyjsko-ukraińskiej, 3-letnich Licencjackich studiów zaocznych w zakresie menedżerstwa, przekładu i marketingu, 2-letnich Zaocznych uzupełniających studiów magisterskich oraz Studiów Podyplomowych „Rosyjski język biznesu”, a także zmiany w kształceniu studentów stacjonarnych.

Teraz na studiach dziennych słuchacze mają możliwość kształcenia w trzech specjalnościach: (1) filologii rosyjskiej, (2) rosyjsko-angielskiej i (3) rosyjsko-ukraińskiej.

- (1) Absolwenci *specjalności „czysto” rusycystycznej* otrzymują po 5 latach studiów dyplom magistra filologii rosyjskiej. Szeroki profil kształcenia oraz stosowny jego poziom stwarza im warunki podjęcia pracy zarówno dydaktycznej (nauczycieli i lektorów języka rosyjskiego we wszystkich typach szkół – tylko w ramach modułu pedagogicznego), jak i pozadydaktycznej, np. w instytucjach kulturalnych, turystycznych, handlowych itp. Ważną rolę w przyszłej pracy zawodowej może odegrać dodatkowa znajomość języka zachodnioeuropejskiego, którą program studiów przewiduje.
- (2) *Specjalność rusycystyczno-anglistyczna* umożliwia przyszłym magistróm należyte opanowanie w mowie i piśmie języka rosyjskiego i angielskiego (oba języki nauczane są przez cały okres studiów); zdobycie wiedzy z zakresu: historii i realiów Rosji, Anglii i USA, literatury rosyjskiej i angielskiej (anglojęzycznej), językoznawstwa rosyjskiego i angielskiego, dydaktyki języków obcych, przedmiotów ogólnych, np. filozofia oraz specjalistycznych. Na filologii rosyjsko-angielskiej obowiązuje program właściwy dla modułu pedagogicznego (nauczycielskiego).
- (3) *Specjalność rusycystyczno-ukrainistyczna* umożliwia przyszłym absolwentom odpowiednie opanowanie w mowie i piśmie dwóch języków słowiańskich: rosyjskiego i ukraińskiego. Studia rusycystyczno-ukrainistyczne stwarzają przede wszystkim możliwość podjęcia pracy w charakterze nauczyciela lub tłumacza w instytucjach różnego typu. Podobnie, jak w przypadku absolwenta filologii rosyjskiej, ważną rolę w przyszłej pracy zawodowej może odegrać dodatkowa znajomość języka zachodnioeuropejskiego, która jest przewidywana w programie kształcenia.
- (4) Od roku akademickiego 2006/2007 uruchomiona została jeszcze jedna *specjalność łączona – filologia rosyjska z lingwistyką stosowaną (dydaktyka języka niemieckiego)*. W planie tych studiów dwuprzedmiotowych uwzględniono dyscypliny typowo filologiczne, jak też z bloku psychopedagogicznego i glottodydaktycznego zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia nauczycieli.

Rok ten przynosi kolejne nowatorstwo, mianowicie edukację dwustopniową: *czteroletnie studia licencjackie z dwuletnimi magisterskimi* w zakresie wybranej jednej specjalności (po rekrutacji wewnętrznej).

Inne *novum* w naszych działaniach wynika z faktu, iż studenci mają możliwość wyboru modułu kształcenia.

W roku akad. 2006/2007 w IFRos. zaplanowano cztery ścieżki studiowania w ramach filologii rosyjskiej i filologii rosyjsko-ukraińskiej:

- (1) *moduł klasyczny* ze znaczącą liczbą godzin z przedmiotów językoznawczych i literaturoznawczych;
- (2) *moduł pedagogiczny* zakładający przygotowanie do zawodu nauczyciela języka rosyjskiego;
- (3) *moduł komunikacji w sferze biznesu* z odpowiednimi przedmiotami;
- (4) *moduł kulturoznawczy* obejmujący blok przedmiotów językowo-kulturologicznych.

Opracowano też *moduł translatorski* i jak tylko pozwolą warunki techniczne, będzie można wdrożyć go do praktyki dydaktycznej.

Moduły kształcenia wybierają studenci po okresie nauki uнитарnej, tj. po II roku studiów. Przedmioty ogólne oraz przedmioty podstawowe i kierunkowe realizowane są w liczbie godzin odpowiadającej specyfice modułu. Na roku I i II studenci na poszczególnych kierunkach zdobywają wiedzę i sprawności z praktycznego opanowania języków kierunkowych na poziomie co najmniej średniozaawansowanym oraz standardową wiedzę i umiejętności z przedmiotów kierunkowych i ogólnych. Integralną częścią kształcenia modułowego jest pakiet przedmiotów do wyboru począwszy od III roku studiów.

Studenci *filologii rosyjsko-angielskiej* z uwagi na stopień trudności studiów dwuprzedmiotowych studiuja praktycznie wg poszerzonego modułu pedagogicznego.

Zróżnicowanie modułowe nie wyklucza wykonywania zawodu innego, niż odpowiednia ścieżka (z wyjątkiem szkolnictwa).

Aktualnie realizujemy następujące podstawowe przedmioty studiów:

- (1) ćwiczenia praktyczne z języka rosyjskiego,
- (2) wstęp do językoznawstwa,
- (3) gramatyka współczesnego języka rosyjskiego (fonetyka, fonologia, słowotwórstwo, morfologia, składnia),
- (4) gramatyka języka staro-cerkiewno-słowiańskiego,
- (5) historia języka rosyjskiego,
- (6) językoznawstwo konfrontatywne polsko-rosyjskie,
- (7) wstęp do literaturoznawstwa,
- (8) literatura rosyjska,
- (9) historia Rosji,
- (10) kultura i realia obszaru wschodniosłowiańskiego.

Są one uzupełniane dyscyplinami ogólnymi oraz specjalnymi w zależności od wybranego modułu kształcenia.

Na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych kształcimy około 500 słuchaczy rocznie.

1. Stan osobowy i struktura IFRos.

Kadra naukowo-dydaktyczna składa się z 10 profesorów, 24 doktorów, 11 pozostałych wykładowców, 10 doktorantów, 2 pracowników administracyjno-technicznych i 5 bibliotekarzy; razem 62 osoby. Osiągnięcia naukowe pracowników znalazły odzwierciedlenie w wydanych monografiach, skryptach, podręcznikach, słownikach, pracach zbiorowych, w zeszytach naukowych i czasopismach (łącznie 1576 publikacji).

W składzie IFRos. pracują następujące jednostki: Zakład Języka Rosyjskiego (kier. – prof. zw. dr hab. Jerzy Kaliszan), Zakład Literatury Rosyjskiej (kier. – prof. zw. dr hab. Czesław Andruszko), Zakład Komparatystyki Literacko-Kulturowej (kier. – prof. nadzw. dr hab. Halina Chałacińska-Wiertelak), Zakład Pragmatyki Komunikacyjnej Języków Obcych (kier. – prof. zw. dr hab. Antoni Markunas), Zakład Ukrainistyki (kier. – prof. nadzw. dr hab. Leontij Mironiuk), Pracownia Przekładowo-Leksykograficzna (kier. – prof. zw. dr hab. Antoni Markunas), Pracownia Anglistyki (kier. – dr Anna Ewert). Aдекватnie do nich skupia się problematyka badań naukowych.

Zakład Języka Rosyjskiego

Najnowsze dociekania naukowe w Zakładzie dotyczą zarówno współczesnego języka rosyjskiego, jak i jego historii.

Badania nad współczesnym językiem rosyjskim obejmują różne płaszczyzny. Stosunkowo najwięcej prac poświęcono analizie słownictwa i frazeologii. Wiele eksploracji skierowanych jest na słowotwórstwo, zwłaszcza w jego relacji do gramatyki i słownictwa. Nie brakuje też poszukiwań o charakterze konfrontatywnym.

Obecnie pracownicy Zakładu zajmują się także problematyką związaną z historią języka rosyjskiego i innych języków słowiańskich. W ramach tej problematyki dominują zagadnienia genezy, rekonstrukcji i historii najstarszych alfabetów słowiańskich. Na uwagę zasługuje również obserwacja polonizmów w tekstach wschodniosłowiańskich, analiza słownictwa dawnych środowiskowych języków specjalistycznych oraz odapelatywnych nazw osobowych.

Zakład Literatury Rosyjskiej

Pracownicy Zakładu kontynuują i poszerzają tematykę badawczą związaną z historią literatury rosyjskiej od XIX do XX wieku z uwzględnieniem współczesnych tendencji w teorii literatury i filologicznej metody analizy tekstu. Dociekania prowadzone są przez pracowników indywidualnie i dotyczą utworów klasycznych oraz współczesnych, takich autorów, jak: I. Babel, W. Garszyn, M. Bułhakow, I. Szmielow, W. Wojnowicz, W. Wysocki, A. Platonow, N. Klujew, A. Galicz.

Zakład Komparatystyki Literacko-Kulturowej

Zgodnie z przyjętą formułą Zakładu zainteresowania naukowe koncentrują się na rozwijaniu metodologii badań sytuujących dzieło literackie w kontekście kulturowym (odpowiednio do Bachtinowskiej koncepcji „małego” i „wielkiego czasu”). Literatura rosyjska *pars pro toto* kultury prawosławnej jest postrzegana przez pracowników Zakładu jako przedmiot badań inspirujący do określenia paradygmatów kształtujących współczesną myśl humanistyczną.

Zakład Pragmatyki Komunikacyjnej Języków Obcych

Badania glottodydaktyczne obejmują rozległy wachlarz zagadnień – od teoretycznych, związanych z akwizycją języków obcych oraz języka rosyjskiego jako pokrewnego w szczególności, do szeroko rozumianej praktyki komunikacyjnej. W grupie pierwszej znalazła się problematyka lingwistycznych, psychologicznych, kulturoznawczych i dydaktycznych podstaw przyswajania języka drugiego, zwłaszcza na poziomie zaawansowanym i wyższym. Wynikiem opracowań aplikacyjnych są podręczniki, skrypty itp. dla wykładowców i studentów filologii rosyjskiej.

Pracownia Przekładowo-Leksykograficzna

W ostatnich latach w Pracowni powstało 5 słowników z dziedziny religioznawstwa, historii i sztuki, kulturologii oraz żargonu młodzieżowo-studenckiego.

3. Zeszyty naukowe

Doniosłą „wizytówką” poznańskiej filologii rosyjskiej jest czasopismo „Studia Rossica Posnaniensia”, które należy do najstarszych krajowych periodyków tego typu. Założyli go nestorzy rusycystyki polskiej – profesorowie Leszek Ossowski i Zbigniew Barański w roku 1969 (dotychczas ukazało się 31 zeszytów naukowych). Zeszyt pierwszy ujrzał światło dzienne w roku 1970 i spotkał się z bardzo pochlebną opinią specjalistów krajowych i zagranicznych dzięki poziomowi naukowemu i edytorskiemu. Dbali o to redaktorzy oraz wieloletni sekretarz redakcji (do roku 1992) Jerzy Litwinow. O randze periodyku świadczy m. in. fakt, iż jako jedyne z polskich czasopism uczelnianych zostało wyeksponowane w pracach *Лингвистический энциклопедический словарь, Москва 1990* oraz *Большой энциклопедический словарь. Языкознание, Москва 2000*.

Obecnie czasopismo redaguje kolegium w składzie: Antoni Markunas (redaktor naczelny), Halina Chałacińska-Wiertelak (literaturoznawstwo), Jerzy Kaliszczak (językoznawstwo), Antoni Markunas (glottodydaktyka), Janina Mickiewicz-Turska (sekretarz).

W aktualnym kształcie pisma publikowane są artykuły w języku rosyjskim z abstraktami po angielsku, dzięki czemu posiada ono zasięg międzynarodowy (także z uwagi na proporcję tekstów autorów zagranicznych do krajowych jak 3:1).

Poszczególne zeszyty periodyku znajdują się w bibliotekach wielu ośrodków slawistycznych na całym świecie.

4. Konferencje międzynarodowe

Istotnym przejawem aktywności Instytutu jest cykliczne organizowanie konferencji międzynarodowych pod hasłem „Rusycystyka Europejska a Współczesność”. Idea urzędowania takich spotkań narodziła się u nas na długo przed dążeniem Polski do integracji ze strukturami euroatlantyckimi i przystąpieniem do Unii Europejskiej. Pod względem zasięgu, poziomu naukowego i organizacyjnego owe poczynania spotkały się z wysoką oceną władz rektorskich i administracyjnych, do czego przyczynia się też – jak się wydaje – niebanalna problematyka tych forów. Przykładowo przytoczę ją chociażby tylko z ostatnich trzech spotkań: rok 1999 – *Odzwierciedlenie chrześcijaństwa w języku, kulturze i literaturze rosyjskiej u progu jego dwóchtysiąclecia*, rok 2001 – *Stereotypowość jako konceptosfera w języku rosyjskim, literaturze, kulturze i dydaktyce języka rosyjskiego*; rok 2003 – *Słowo rosyjskie w zmieniającym się obrazie świata i wreszcie konferencja w 2005 roku – Język, literatura i kultura rosyjska w przestrzeni ogólnoeuropejskiej XX wieku* (w sekcjach: *Język rosyjski w kontakcie z innymi językami europejskimi, Eurazjskie konteksty literatury i kultury rosyjskiej, Innowacje technologiczne w dydaktyce języka rosyjskiego jako obcego*). Z tego przeglądu wynika, że tematyka odzwierciedla zarówno aktualne, jak i perspektywiczne tendencje do transformacji w duchu szeroko rozumianej humanizacji nauki filologicznej. Konferencje dają okazję do wzajemnego poznania się, wymiany informacji, poglądów, myśli, podzielenia się wiedzą i tym samym sprzyjają podnoszeniu rangi filologii rosyjskiej.

5. Zasoby biblioteki

Jak ogólnie wiadomo, zarówno badania naukowe, jak też efektywne kształcenie nie mogą funkcjonować bez właściwego zaplecza gromadzącego i udostępniającego produkty umysłu ludzkiego utrwalone na papierze bądź na nośnikach elektronicznych, ponieważ nawet w dobie Internetu dla filologa bezpośredni kontakt z książką wydaje się być nieodzowny i tak już pozostanie przynajmniej na jakiś czas. Dlatego też zasób książek ma dla Instytutu znaczenie pierwszoplanowe.

Nasz księgozbiór po okresie zbierania darów sukcesywnie się powiększał o coroczne zakupy literatury pięknej i specjalistycznej, encyklopedii, słowników, albumów i in. oraz o prenumeratę dzienników i czasopism. Obecnie zbliża się on do 100.000 tytułów. Na podkreślenie zasługują tzw. cymelia (w tym – starodruki) oraz będący w dyspozycji Pracowni Przekładowo-Leksykograficznej komplet rzadkich słowników, encyklopedii, informatorów jeszcze z wieku XIX, oczywiście z przewagą wydawnictw powojennych oraz rozbudowaną reprezentacją prac najnowszych.

Instytut dysponuje mediateką składającą się z nagrań audio i video (kasety, CD, DVD) i ma możliwość odbioru satelitarnych rosyjsko- i ukraińsko-języcznych stacji radiowych i kanałów telewizyjnych.

Instytut posiada Certyfikat Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich (Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej) w uznaniu wysokiej jakości kształcenia, a ze względu także na potencjał naukowy, rozwiązania innowacyjne, działalność organizacyjną i popularyzatorską, aktywność międzynarodową postrzegany jest jako jeden z czołowych ośrodków polskiej rusycystyki uniwersyteckiej.

6. Uwagi końcowe

Jak wynika z zaprezentowanego przeglądu dokonań relatywnie krótkich dziejów rusycystyki poznańskiej, ma ona niekwestionowaną pozycję.

Do tego wypadła dodać, że na podstawie zawartych umów nasz Instytut współpracuje z następującymi partnerami zagranicznymi:

- (1) *Instytut Języka Rosyjskiego im. Aleksandra Puszkina w Moskwie* – poszczególni studenci i wykładowcy mają szansę odbywania praktyki kulturowo-językowej oraz kształcenia semestralnego.
- (2) *Uniwersytet Pomorski w Archangielsku* – jest możliwość realizowania takiej samej praktyki tam oraz po drodze w *Sankt-Petersburgu*.
- (3) *Uniwersytet w Greifswaldzie* – wybrani studenci profilu ukrajinistycznego jeden semestr studiują w Niemczech.

Co się tyczy dalszego rozwoju naszego Instytutu, to za pierwszoplanową uważam kwestię awansów pracowników (uzyskanie doktoratów, a zwłaszcza habilitacji) i zniwelowanie luki pokoleniowej. W aspekcie poszerzenia oferty w kształceniu studentów należy wymienić powołanie nowej specjalności: filologia rosyjska z lingwistyką stosowaną (dydaktyka języka niemieckiego), aktywizacja piątego z kolei modułu – translatorycznego, zwiększenie liczby przedmiotów i seminariów do alternatywnego wyboru przez studentów, urządzenie gabinetu nośników informacji elektronicznych (komputeryzacja, Internet i in.) oraz powiększenie substancji lokalowej w ogóle.

Urzeczywistnienie tych i innych zamierzeń wydaje się być dosyć realne w przewidywalnej przyszłości.

Godzi się podkreślić, iż w minionym czterdziestolecu nasi pracownicy opublikowali 146 książek, przy czym w ciągu ostatnich piętnastu lat 62 tytuły. Pozwalam sobie przytoczyć je w kolejności alfabetycznej i chronologicznej (od roku 1990).

Andruszko Czesław:

Ot formalizma k strukturalizmu. Problemy teorii literatury, Poznań 1995, 148 str.

Библейские мотивы в русской культуре и литературе, Poznań 2000, 214 str. (red.).

Eugeniusza Trubieckiego szkice o ikonie oraz życie i twórczość, Poznań 2001, ss. 110.

Концептосферы и стереотипы русской литературы, Poznań 2002, 109 str. (red.).

Izaak Babel na scenach polskich, Poznań 2005, ss. 170.

Swoje i cudze. Kategorie przestrzeni w literaturach i kulturach słowiańskich, Poznań 2005, ss. 164 (współred.: B. Zieliński).

Bartoszewicz Albert:

Słownictwo rosyjskie dla Polaków, Warszawa 1990, ss. 191 (współautorzy: E. Bałażykina, G. Nikołajew).

Słownik białorusko-polski i polsko-białoruski języka Puszkina, Warszawa 1996, ss. 621 (współautor: T. Jasińska).

Bielousowa Wiera:

Związki niekonwencjonalne literatury i filozofii (Mikołaj Gogol, Wasilij Rozanow), Olsztyn 1999, ss. 197.

В мире культурологических понятий, идей, направлений, Poznań 2004, 236 str. (соавтор: А. Маркунас).

Chalacińska-Wiertelak Halina:

Kod kulturowy w dziele literackim. Interpretacje utworów literatury rosyjskiej XIX i XX wieku, Poznań 2002, ss. 220.

Problemy współczesnej komparatystyki, t. I, Poznań 2003, ss. 287 (współred.: W. Wasyleńko).

Problemy współczesnej komparatystyki, t. II, Poznań 2004, ss. 290 (współred.: W. Wasyleńko).

Horcza Dorota:

Treści religijno-filozoficzne w powieści „Mistrz i Małgorzata” Michaiła Bułhakowa, Poznań 2002, ss. 125.

Kaliszan Jerzy:

Kompendium gramatyki języka rosyjskiego. Kurs dla początkujących, ESKK (Europejska Szkoła Kształcenia Korespondencyjnego) 1994, ss. 56.

Омонимия производных слов в русском языке, Poznań 1997, 146 str.

Исследования по русскому языку, Poznań 1999, 190 str. (red.).

Synonimia słownotwórcza rzeczowników w języku polskim i rosyjskim (na materiale nazw osób, czynności i cech abstrakcyjnych), Poznań 2000, ss. 83.

Христианизация, дехристианизация и рехристианизация в теории и практике русского языка, Poznań 2001, 200 str. (red.).

Избранные вопросы русского языка и лингводидактики, Poznań 2002, 225 str. (соредакторы: М. Вуйтович, В. Возьневич).

Вопросы лингвистики и лингводидактики, Poznań 2004, 222 str. (red.).

Kotwicka-Dudzińska Irena:

Słownik kieszonkowy rosyjsko-polski, polsko-rosyjski, Poznań 2005, ss. 568 (współautorzy: M. Glinka, A. Narloch, A. Sitarski).

Litwinow Jerzy:

Aleksander Sołżenicyn i Polska, Poznań 1997, ss. 174 (red.).

Makarowska Olga:

Концепты русской народной и национальной песни, Poznań 2004, 112 str.

Markunas Antoni:

Wybrane zagadnienia dydaktyki języka kierunkowego na neofilologii, Poznań 1993, ss. 157

Русский деловой язык, Poznań 1993, 147 str. (соавтор: В. Маркунас).

Истоки и сущность русского православия. Хрестоматия, Poznań 1994, 178 str.

Terminologia kościelna. Mały słownik opisowy polsko-ukraiński i ukraińsko-polski, Poznań 1995, ss. 178 (współautor: T. Uczitel).

Проблемы современной русистики, Poznań 1995, 267 str. (red.).

Актуальные вопросы русского языка и литературы, Poznań 1996, 228 str. (red.).

- Избранные аспекты изучения русского языка и литературы*, Poznań 1998, 220 стр. (ред.).
- Leksykon chrześcijaństwa (rosyjsko-polski i polsko-rosyjski)*, Poznań 1999, ss. 366 (współautor: T. Uczitiel).
- Русско-польский учебный словарь исторических терминов*, Poznań 2000, 177 стр. (соавторы: А. Пурисман, З. Нимрон).
- Popularny słownik sakralizmów polskich i ukraińskich*, Poznań 2001, ss. 303 (współautor: T. Uczitiel).
- Типовые фразы русского языка для делового общения*, Poznań 2001, 190 стр.
- Пособие по русскому молодёжному жаргону. Хрестоматия*, Poznań 2002, 127 стр.
- Справочник по русскому искусству*, Poznań 2002, 359 стр.
- Толковый словарь молодёжно-студенческого жаргона*, Poznań 2003, 187 стр.
- В мире культурологических понятий, идей, направлений*, Poznań 2004, 238 стр. (соавтор: В. Белоусова).
- Важнейшие объекты и центры культуры и искусства в России*, Poznań 2004, 276 стр.
- 40 lat rusycystyki poznańskiej*, Poznań 2005, ss. 127.
- Лексика общественно-политического дискурса*, Poznań 2005, 237 стр.
- Mironiuk Leontij:**
Liryka Adama Mickiewicza w poetyckiej interpretacji Maksyma Rylskiego, Olsztyn 1998, ss. 142.
- Ewolucja „nie-słów” w języku rosyjskim*, Olsztyn 2001, ss. 152.
- Narloch Andrzej:**
Słownik kieszonkowy rosyjsko-polski, polsko-rosyjski, Poznań 2005, ss. 568 (współautorzy: M. Glinka, I. Kotwicka-Dudzińska, A. Sitarski).
- Ossowski Leszek:**
Studia slavistyczne, Wrocław–Warszawa–Kraków 1992, ss. 194.
- Pacholczyk Tadeusz:**
Metodyka kierowania procesem czytania w języku rosyjskim, Poznań 1990, ss. 120.
- Popiel-Machnicki Wawrzyniec:**
Поэтика Сергея Есенина, Poznań 2000, 121 стр.
- Sitarski Andrzej:**
Польская и русская лингвистическая терминология в свете словообразовательного и лингвистического явлений, Poznań 1991, 55 стр.
- Структура и функционирование наречий в русском языке новейшего времени*, Poznań 2001, 135 стр.
- Rosyjski w 3 miesiące. Kurs z nagraniami dla początkujących*, Poznań, 2002, ss. 136.
- Słownik kieszonkowy rosyjsko-polski, polsko-rosyjski*, Poznań 2005, ss. 568 (współautorzy: M. Glinka, I. Kotwicka-Dudzińska, A. Narloch).
- Stefaniszyn Mikołaj:**
Język rosyjski. Teksty ekonomiczne. Skrypt nr 427, Poznań 1992, ss. 160 (współautor: T. Sosnowski).
- Uczitiel Tamara:**
Terminologia kościelna. Mały słownik opisowy polsko-ukraiński i ukraińsko-polski, Poznań 1995, ss. 178 (współautor: A. Markunas).
- Leksykon chrześcijaństwa (rosyjsko-polski i polsko-rosyjski)*, Poznań 1999, ss. 366 (współautor: A. Markunas).

- Popularny słownik sakralizmów polskich i ukraińskich*, Poznań 2001, ss. 303 (współautor: A. Markunas).
- Wasylenko Wołodmyr:**
Polskie losy Dantego w wieku XIX. Prolegomena do „zaginionego” tłumaczenia „Boskiej komedii” dokonanego przez J.I. Kraszewskiego, Poznań 1993, ss. 70.
- Українська мова. Тексти для читання. Антологія*, Poznań 1996, 318 стр.
- Українським трапет polskich pisarzy XIX i XX w.*, Poznań 1996, ss. 151.
- Józef Ignacy Kraszewski: zapomniane, nieznanne (Ukraińskie materiały źródłowe)*, Warszawa 1999, ss. 180.
- J.I. Kraszewski. Listy do Władysława Chodźkiewicza*, oprac. S. Burkot, Kraków 1999, ss. 285.
- „Енеїда” І.П. Котляревського. Контексти часоплину*, Górowo Pławieckie 2001, 215 стр.
- Українська мова. Поглиблений практичний курс*, Poznań 2001, t. I, 350 стр.; t. II, 345 стр.
- Крайшевский в Российской империи (1812–1863–1917)*, Poznań 2002, 401 стр.
- Język ukraiński. Informator maturalny*, Poznań 2003, ss. 56.
- Problemy współczesnej komparatystyki*, t. I, Poznań 2003, ss. 287 (współred.: H. Chałacińska-Wiertelak).
- Problemy współczesnej komparatystyki*, t. II, Poznań 2004, ss. 298 (współred.: H. Chałacińska-Wiertelak).
- Syllabus. Matura z języka ukraińskiego 2005*, Warszawa 2004, ss. 84.
- Культура України. Фольклор. Джерельні матеріали*, Poznań 2004, 512 стр.
- Woźniewicz Władysław:**
Metodyka lekcji języka rosyjskiego, wyd. II, Warszawa 1991 ss. 204.
- Program nauczania języka rosyjskiego w gimnazjum i liceum*, Warszawa 1999, ss. 61 (współautorzy: I. Danecka, H. Granatowska, K. Palińska, A. Paliński).
- Избранные вопросы русского языка и лингводидактики*, Poznań 2002, 225 стр. (соредакторы: Е. Калишан, М. Вуйтович).
- Wójtowiec Marian:**
Początki pisma słowiańskiego. Zagadnienia genezy i rekonstrukcji glagolicy i cyrylicy, Poznań 2000, ss. 174.
- Избранные вопросы русского языка и лингводидактики*, Poznań 2002, 225 стр. (соредакторы: Е. Калишан, В. Вольневич).
- Исследования по лексикологии и грамматике русского языка*, Poznań 2005, 170 стр. (ред.).
- Zywert Aleksandra:**
Romany Бориса Пильняка 20-х годов, Poznań 2001, 131 стр.